

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης στον Άγ. Βουκόλο Σμύρνης: Μνήμες και Παρόν

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Κατά την 6η του τρέχοντος μηνός, η Α.Θ.Π., ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος ετέλεσε μία ακόμη ιστορική Θεία Λειτουργία σε ένα ναό που σημαδεύει τη μαρτυρική πορεία του Γένους μας. Πρόκειται για τον προσφάτως αναστηλωμένο ιστορικό Ορθόδοξο Ναό του Αγίου Βουκόλου Σμύρνης, τον μοναδικό εκ των παλαιών δεκαέξι Ναών της “νύφης της Ιωνίας” που διεσώθη της μεγάλης καταστροφής.

Στη θεία λειτουργία, την πρώτη που τελέστηκε στον Άγιο Βουκόλο μετά το 1922, συμμετείχαν οι Μητροπολίτες Σικάγου Ιάκωβος, Κρήτης Ειρηναίος, Αρκαλοχωρίου Ανδρέας και Κορωνείας Παντελεήμων. Παρέστησαν δε συμπροσευχόμενοι οι Μητροπολίτες Ελβετίας Ιερεμίας, Τορόντο Σωτήριος, Σύμης Χρυσόστομος, Γορτύνης Μακάριος, Βελγίου Αθηναγόρας, Λέρου Παΐσιος και Κυδωνιών Αθηναγόρας, οι Επίσκοποι Αμορίου Νικηφόρος, Ηγούμενος της Ιεράς Πατριαρχικής και Σταυροπηγιακής Μονής Βλατάδων, και Έγρας Ιερώνυμος, εκ της Σερβικής Εκκλησίας, ο Πρέσβης της Ελλάδος στην Άγκυρα, Κυριάκος Λουκάκης, ο Γενικός Πρόξενος στη Σμύρνη, Θεόδωρος Τσακίρης, ο Πρόεδρος και η Αντιπρόεδρος της Ένωσης Σμυρναίων μαζί με όμιλο προσκυνητών της Ενώσεως.

Επίσης, παρέστησαν ο Δήμαρχος της Σμύρνης Aziz Kocaoglu, ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Γιάννης Μπουτάρης και ο Πρόεδρος του Εμπορικού Επιμελητηρίου Ekrem Demirtas, μαζί με τους οποίους ο Οικουμενικός Πατριάρχης, μετά τη θεία λειτουργία, φύτεψε στον αυλόγυρο του Ναού ένα δενδρίλιο Μυρτιάς, ενώ άναψε ένα καντίλι στο σημείο όπου κατά την παράδοση βρισκόταν ο τάφος του Αγίου Βουκόλου.

Να σημειωθεί ότι ο ιστορικός Ναός ήταν γεμάτος από πιστούς από την μικρή Ορθόδοξη Κοινότητα της Σμύρνης, από την Πόλη και προσκυνητές από την Ελλάδα αλλά και άλλες χώρες.

Παραθέτουμε ακολούθως το κείμενο της ιστορικής Ομιλίας του Πατριάρχου μας, αμέσως μετά το πέρας της Πατριαρχικής και Συνοδικής Θείας Λειτουργίας.

Ιερώτατοι άγιοι αδελφοί Συνοδικοί πάρεδροι, συνδιοικηταί του ιερωτάτου θεσμού του Οικουμενικού μας Πατριαρχείου,

Μακάριοι Ορθόδοξοι πατέρες, πρόγονοι και αδελφοί, οι αναπαυόμενοι εις τους τόπους τούτους,

Πατέρες, αδελφοί και τέκνα, εκλεκτοί συμπροσκυνηταί της χάριτος του Αγίου Βουκόλου και των απειραρίθμων Αγίων και μαρτύρων της Ιωνικής γης, γνωστών και ανωνύμων,

Εξοχώτατοι κ. Πρέσβυ, κ. Γενικέ, κ. Δήμαρχε Θεσσαλονικέων,

«Έστι δε και άλλα πολλά όσα εποίησεν ο Ιησούς, άτινα εάν γράφηται καθ' έν, ουδέ αυτόν οίμαι τον κόσμον χωρήσαι τα γραφόμενα βιβλία. Αμήν». Με αυτούς τους λόγους κατακλείει το ιερόν ευαγγέλιόν του της αγάπης, της επαγγελίας και της σωτηρίας, ο καταστήσας πρώτον Επίσκοπον Σμύρνης τον Άγιον Βουκόλον ευαγγελιστής Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος (Ιωάν. κα , 25).

Σημερον, ότε «η χάρις του Αγίου Πνεύματος ημάς συνήγαγε» πανταχόθεν εις τον Ιερόν τούτον Ναόν της νύμφης της Ιωνίας, της αρχαιοτάτης και ιστορικής πόλεως Σμύρνης, μιμνησκόμεθα των λόγων τούτων του Ευαγγελιστού και ομολογούμεν ότι αληθώς τα βιβλία και αι συγγραφαί του κόσμου όλου, από της δημιουργίας του και μέχρι σήμερον, δεν θα ηδύναντο όχι μόνον να περιγράψουν αλλά και ανθρωπίνως να εκφράσουν το θαύμα της δια του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού συγκροτηθείσης και από περάτων έως περάτων της οικουμένης εκτεινομένης Μιας Ορθοδόξου Εκκλησίας. Ούτε όμως θα ηδύναντο να περιγράψουν αυθεντικώς, εξ ετέρου, το μεγαλείον και την λαμπρότητα, ως και την έκτασιν του θριάμβου του Ορθοδόξου ήθους, της Ορθοδόξου μαρτυρίας εν Χριστώ και του μαρτυρίου εν Χριστώ της τοπικής Εκκλησίας και της μεγαλοπόλεως Σμύρνης, «της πόλεως της δημιουργίας και της ευημερίας αλλά και του θρύλου και του πόνου, του σπαραγμού και της οδύνης». Παρά το απαισιόδοξον απόφθεγμα του ειδότος καλώς τα κατά την πόλιν ταύτην Σμυρναίου ποιητού Γιώργου Σεφέρη ότι «η Σμύρνη έχει χάσει τον ίσκιό της, όπως τα φαντάσματα», η πολυπολιτισμική Σμύρνη αποτελεί διαχρονικόν καστροφύλακα μνήμης και βιώσεως της σωτηριώδους διδασκαλίας και της Ορθοδόξου μαρτυρίας του ευσεβούς ημών Γένους. Είναι η διαχρονική μνήμη και μαρτυρία του Κυρίου Ιησού, δια του Ευαγγελιστού Ιωάννου, του εορταζομένου εν τω Ναώ του Αγίου Βουκόλου, και του διδασκάλου και διαδόχου του Αγίου Πολυκάρπου και της «μέχρι των εσχάτων» σειράς των αιμηνήστων Ιεραρχών της

πόλεως, οι οποίοι ετήρησαν «την μαρτυρίαν Ιησού», και εισελθόντες «εις τον χώρον της κρίσεως του Θεού», αναμένουν τον στέφανον της ζωής και του αγώνος, «ον αποδώσει εκάστω ο Κύριος εν τη εσχάτη ημέρα».

Ευρισκόμεθα εις την περίκλυτον Σμύρνην, την εν τόπω περικλειομένην και οριοθετουμένην και συνάμα αχώρητον και άπειρον εις την μνήμην και εις την ιστορίαν. Φέρομεν εις τον νουν μας ότι αι ιστορικάί εναλλαγαί, αι οποίαι αλληπαλλήλως παρατηρούνται εις τον ταλαίπωρον πλανήτην μας, δεν επέτρεψαν επί δεκαετηρίδας, «κρίμασιν ος οίδεν» ο Κύριος, την τέλεσιν εν λειτουργική συνάξει ενταύθα της πανηγύρεως του πρώτου Επισκόπου της Σμύρνης. Της Σμύρνης η οποία έχει να παρουσιάση πλήθος αγίων ιεραρχών, ματύρων και οσίων, κοσμούντων δια του βίου και των άθλων των το εορτολόγιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας και την «ιεράν βίβλον του Γένους», κατά την τήρησιν της προτροπής του Κυρίου προς τον Άγγελον-Επίσκοπον της Σμύρνης: «Γινου πιστός άχρι θανάτου, και δώσω σοι τον στέφανον της ζωής» (Αποκ. β , 10-11).

Πρώτος δε γενόμενος πιστός άχρι θανάτου και ομολογήσας την πίστιν προς τον Θεάνθρωπον και Σωτήρα Κυριον Ιησούν Χριστόν, είναι ο σήμερον εορταζόμενος Άγιος Βουκόλος, ο οποίος «ως επίσημος κριος ετέθη επί κεφαλής της χορείας των Σμυρναίων αγίων», παραδούς βιωματικώς εις τους μετέπειτα πιστούς της Σμύρνης και της περιοχής την παρά του διδασκάλου του Ιωάννου του Θεολόγου παραληφθείσαν σωτήριον διδαχήν του Ευαγγελίου.

Η πίστις εις τον Χριστόν, θεωρουμένη κατά τους τρεις πρώτους Χριστιανικούς αιώνας, αλλά και εν συνεχεία, κατά περιόδους εις ωρισμένους τόπους, ως «έγκλημα καθοσιώσεως» ετιμωρείτο δια φρικτών μαρτυρίων και βασανιστηρίων, εις τα οποία καθυπεβλήθη και ο Άγιος Βουκόλος δια της αποτομής εν τέλει της κεφαλής του.

Εδώ θα ηθέλαμε να αναφέρωμεν ότι και της ημετέρας Μετριότητος επιθυμία και πρόθεσις και συνεχής προσπάθεια υπήρξεν απ άρχής της Πατριαρχίας μας η ανακαίνις του ιστορικού τούτου σεβάσματος της Ορθοδόξου πίστεως και του ευσεβούς Γένους μας, ως τόπου ιστορίας, μαρτυρίας, μνήμης και μαρτυρίου. Ήδη είχομεν εργασθή δι έκκλήσεων και προτροπών προς τούτο και είχομεν οργανώσει προ 18 ετών κατά τον πανορθόδοξον εορτασμόν επί τη ανακηρύξει της πόλεως της Θεσσαλονίκης ως Πολιτιστικής Πρωτευούσης της Ευρώπης, επί τούτω «συναυλίαν». Δοξάζομεν τον άναρχον Υιόν, συν τω Πατρί και τω Αγίω Πνεύματι, ότι το όραμα και η πρωτοβουλία εκείνη εστέφθη υπό επιτυχίας χάρις εις την μεγαλόπνοον δραστηριότητα του Δημάρχου Σμύρνης Εντιμοτάτου κυρίου Aziz Kocaoğlu, προς τον οποίον και προς το υπ αύτὸν Δημοτικόν Συμβούλιον και από της θέσεως ταύτης εκφράζομεν τας προσηκούσας ευχαριστίας δια την διάσωσιν

του μνημείου τούτου.

Αδελφοί μου, απευθύνομεν προς εαυτούς και αλλήλους, προς εσάς τους ευλαβείς προσκυνητάς και προς άπαν το Ορθόδοξον πλήρωμα, τον λόγον της αληθείας της μαρτυρίας και του μαρτυρίου, των διαχρονικώς μέχρι των εσχάτων ημερών εμπειρικώς βιουμένων ιδιαιτέρως εις την πόλιν ταύτην και εις την Ιωνικήν γην, εις έμπρακτον βεβαίωσιν του Παυλικού λόγου, ότι η αδυσώπητος ημών των Ορθοδόξων πάλη είναι «προς τας αρχάς και εξουσίας του σκότους, προς τα πνευματικά της πονηρίας εν τοις επουρανίοις» (πρβλ. Εφεσ. α , 21).

Τούτου του ειρηνοφόρου πολέμου, των εξωτερικών διωγμών και μαρτυριών και της αενάου εσωτερικής πάλης και της νίκης και καταξιώσεως της αληθείας του Χριστού, μέτοχοι εγένοντο πάντες οι χοροί των Αγίων, εκουσίως επιλέξαντες αυτόν εν επιγνώσει, βιούντες το Παυλικόν «εάν τις νομίμως αθλήση νομίμως και στεφανούται» (πρβλ. Β Τιμ. β , 5-6) δια του αφθάρτου στεφάνου, «ον αποδώσει εν εκείνη τη ημέρα ο δίκαιος Κριτής» (πρβλ. Β Τιμ. δ , 8).

Αδελφοί και τέκνα εν Κυρίω,

Ευρισκόμεθα αληθώς σήμερον εις χώρον και τόπον ασύλληπτον. Τόπον και χρόνον αένναον, ως τον λειτουργικόν, κατά τον οποίον βιούμεν το παρελθόν και το παρόν, εν φόβω και τρόμω, εν συγκινήσει και μακαρισμώ, εν χαρά και προσδοκία. Ζώμεν το μαρτύριον και την μαρτυρίαν των παλαιών. Βλέπομεν τους μη υπάρχοντας σήμερον δεκαέξ Ναούς της Σμύρνης, με προεξάρχοντα τον της Αγίας Φωτεινής, και τον διασωθέντα και ήδη ανακαινισθέντα Ναόν του Αγίου Βουκόλου, εν ω εστώτες δόξαν και ευχαριστίαν αναπέμπομεν τω Κυρίω. Είναι εμπρός εις τους οφθαλμούς μας νοερώς η περίφημος Ευαγγελική Σχολή, το Κεντρικόν Παρθεναγωγείον, το Νοσοκομείον του Αγίου Χαραλάμπους, το Βρεφοκομείον και το Ορφανοτροφείον, οι περί τους 150 φιλεκπαιδευτικοί Σύλλογοι, αι 200 και πλέον Βιβλιοθήκαι, αι 35 ομογενειακαί εφημερίδες και τα περιοδικά, η αθλητική και πολιτιστική δραστηριότης του «Πανιωνίου» και του «Απόλλωνος» και άλλων γυμναστικών συλλόγων της Σμύρνης. Βλέπομεν εδώ, εις την παραλίαν, εις το «Και» της Σμύρνης, το «αρχοντικό» του Θεοδώρου Καπετανάκη, με τους τοίχους γεμάτους από αρχαίας ελληνικάς παραστάσεις και με τας εικόνας των Αγίων της Σμύρνης, μεταξύ των οποίων του Αγίου Βουκόλου και του Αγίου Πολυκάρπου. Αυτά όλα και πολλά άλλα ήσαν το καύχημα και η αλήθεια της Σμύρνης, «ένας θαυμάσιος κόσμος με οράματα, δράση και προοπτική», την απώλειαν του οποίου η λαϊκή μούσα της προσφυγιάς δια της Σμυρναίας Ξανθίππης Αναστασιάδου διεκτραγωδεί και, αλληγορικώς και πραγματικώς, περιγράφει: «πάνε κι έρχονται καράβια φορτωμένα προσφυγιά, βάψαν τα πανιά τους μαύρα, τα κατάρτιά τους μαβιά. Που να βρίσκεται ο πατέρας ψάχνει η μάννα για παιδιά, μας εσκόρπισε ο

αγέρας σ ἄλλη γη, σ ἄλλη στεριά».

Δόξα τω Θεῷ ὅμως πάντων ἔνεκεν. Αἰιώνει ὁ Κύριος τοῦ ελέους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν, ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ταπείνωσιν, καὶ φωτίζει καὶ μεταβάλλει ἐπιμονὴν πολλῶν περιόδων καὶ ἐπιτρέπει, κατὰ τὰ «κρίματα» Αὐτοῦ, τὴν τέλεσιν τῆς Θείας Λειτουργίας ἐν ἀπάσῃ τῇ Ὁρθοδόξῳ Ανατολή, ἀρχῆς γενομένης προ εικοσαετίας περίπου ἀπὸ τῆς Ἀγιοτόκου Καππαδοκίας καὶ συνεχιζομένης ἐν Πόντῳ, ἐν Ἰωνία καὶ ἀλλαχού τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τῆς σήμερον.

Ἐν τῷ πλαισίῳ τούτῳ ἀξιολογητέα καὶ ἡ ἀπὸ ἐτῶν μελετωμένη καὶ ἤδη υλοποιηθεῖσα πρωτοβουλία τῆς ἡμετέρας Μετριότητος τῆς ἐπανασυστάσεως τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Σμύρνης δια τοῦ διορισμοῦ ὡς Ἱερατικῶς Προϊσταμένου τοῦ ἀξίου καὶ δυναμικοῦ Οἰολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πατρός Κυρίλλου Συκῆ, ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ διορισθέντος ὑφ ἡμῶν Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Εὐγενεστάτης κ. Θεοδώρας Χατζούδη, τῆς Ἰμβρίας, ἐπιτελοῦν λειτουργικὸν καὶ ευρύτερον ἐκκλησιαστικὸν ἔργον τόσον δια τοὺς ἐναπομείναντας ἐν τῇ πόλει ὁμογενεῖς καὶ τοὺς ἀπογόνους τῶν, καὶ τοὺς διακονοῦντας ἐν τῷ Γενικῷ Προξενίῳ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν τῇ ἐν Σμύρνῃ ἐδρευσίᾳ ἀντιπροσωπείᾳ τῆς Νατοϊκῆς Συμμαχίας ὀρθοδόξους πιστοὺς, ὅσον καὶ δια τοὺς παρεπιδημοῦντας ἐν Σμύρνῃ ὀρθοδόξους ἀνεξαρτήτως ἐθνικῆς καὶ φυλετικῆς καταγωγῆς.

Τὴν συμβασιλείαν με τὸν Χριστόν, τῆς ὁποίας δια πολλῶν μαρτυρίων καὶ κόπων καὶ ἰδρώτων, ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν, μέτοχοι ἐγένοντο καὶ ὁ σήμερον εορταζόμενος Ἅγιος Βουκόλος καὶ μεθαύριον ὁ Ἅγιος Ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος καὶ κατὰ τὴν ἐνιαύσιον περίοδον πάντες οἱ Ἅγιοι καὶ οἱ Μάρτυρες, Ὅσιοι καὶ Δίκαιοι τῆς Ἰωνικῆς γῆς, εὐχόμεθα καὶ εἰς πάντας ἡμᾶς τοὺς ζῶντας καὶ περιλειπομένους, ἀδελφοί καὶ τέκνα. Καὶ κατακλείομεν τὸν λόγον δια τῶν στίχων ἐνός ποιήματος, ἀφιερωμένου εἰς τὴν Σμύρνην, τοῦ γνωστοῦ Βρεταννοῦ George Horton:

«Βασίλισσα τῆς Μεσογείου καὶ δόξα τῆς

ἦταν ἡ Σμύρνη ωραία πόλη,

καὶ τὸ πιο ὀμορφο μαργαριτάρι τῆς Ανατολῆς·

Σμύρνη μου ωραία πόλη!

Κληρονόμος ἀμέτρητων αἰῶνων ἱστορίας,

μητέρα ποιητών, αγίων και σοφών...

Μια απ' τὶς πιο αρχαίες, δοξασμένες τις Εφτά,

ήταν η Σμύρνη, η αγία πόλη

κι εἶχε αναμμένες τις λαμπάδες της στον ουρανό ψηλά».

«Ἄνω σχώμεν, λοιπόν, ἀδελφοί, εἰς τον ουρανόν τας καρδίας». Καὶ ἐκεῖθεν, ἐκ των ουρανῶν, καὶ ἐντεύθεν, ἀπὸ τῆς γῆς, μυριόστομον εὐχος: «Ἐχομεν πρὸς τον Κύριον», ὅτι «ἀνευ Αὐτοῦ οὐδέν δυνάμεθα ποιήσαι». Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη, δια πάντα καὶ κατὰ πάντα. Ἀμήν.